

9.10.2025 Eduskunnan Hallinto ja turvallisuusjaoston 9.10.2025 kuuleminen

Kuultavina lippueamiraali Jukka Anteroine (PE), eversti Antti Hauvala (PE), everstiluutnantti Marko Palokangas, (MAAVE), kommodori Juhani Lehtimäki (MERIVE) ja prikaatikenraali Aki Puustinen (ILMAVE)

Kuulemisen jälkeen pyydetty kirjallinen lausunto (JULK).

1. TAE 2026

Suomen puolustusjärjestelmäratkaisu perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä pelotetta ja puolustusta. Nato-jäsenyys ei vähennä kansalliselle puolustukselle asetettuja vaatimuksia. Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen sekä Nato-jäsenyyteen liittyvien tavoitteiden saavuttaminen perustuvat pitkän aikavälin, yli hallituskausien ulottuviin, päätöksiin ja linjauksiin Puolustusvoimien resurssitasosta.

Puolustusvoimien tehtävänä on ylläpitää toiminnan ja valmiuden taso turvallisuusympäristön vaatimalla tasolla, varautua toimintaympäristössä tapahtuviin ennakoimattomien turvallisuustilanteiden muutoksiin ja jatkaa turvallisuusympäristön kehitystä vastaavan puolustuskyvyn ylläpitämistä ja parantamista. Nato-jäsenyyteen liittyvää sotilaallista yhteensovittamista toteutetaan päätösten ja käytössä olevien resurssien mukaisesti. Puolustusvoimat jatkaa Ukrainalle annettavaa materiaali- ja koulutustukea.

Puolustusvoimien vuoden 2026 esitetty budjetti on yhteensä 5 439,615 milj. euroa (ml. PLM:n sotilaallisen kriisinhallinnan momentti). Tässä muistiossa esitetyissä kokonaiskehyksissä ei ole otettu huomioon Puolustusvoimien syksyn vuoden 2026 talousarvioehdotuksen tarkennuksessa esitettyjä muutoksia määrärahoihin.

Puolustusvoimien toimintamenoihin esitetään määrärahaa 2 622,026 milj. euroa. Toiminta ylläpidetään vuoden 2025 tasolla. Vuodelle 2026 suunniteltu toiminnan taso on 25 000 koulutettua reserviläistä, varusmieskoulutuksessa noin 28 sotaharjoitusvuorokautta, 9 000 lentotuntia (Hornet/F-35), 2 150 NH90 helikopterilentotuntia ja 1 150 taistelualusvuorokautta. Puolustusvoimien henkilöstötarpeissa on otettu huomioon puolustusselonteon (2021) linjaukset 500 henkilötyövuoden (htv) lisäämisestä nopeutetulla aikataululla vuoteen 2026 asti. Vuoden 2026 lisäys on noin 121 htv:ta. Lisäksi on otettu huomioon Nato-jäsenyyden lisähenkilöstötarpeet. Vuoden 2026 lisäys on 120 htv:ta.

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään määrärahaa 1 452,994 milj. euroa, josta Laivue 2020 -hankkeen osuus on 212,71 milj. euroa, UKR 2023 -valtuuden osuus on 333,184 milj. euroa ja UKR 2024 -valtuuden (kotimaisen teollisuuden tuki) määrärahaosuus on 40,080 milj. euroa. Momentille vuonna 2022 kriittisen lisämateriaalin hankintoihin myönnetyn Puolustusvoimien parantaminen 2022 -tilausvaltuuden vuoden 2026 vuosiosuus on 205,115 milj. euroa. Vuodelle 2026 esitetään uutta PVKEH2026-tilausvaltuutta yhteensä noin 3 983 milj. euroa, josta vuoden 2026 osuus on noin 25 milj. euroa. Suurimmat hankkeet koskevat jalkaväen taisteluaajoneuvoja ja kenttätykistön suorituskyvyn korvaamista. Lisäksi vuodelle 2026 esitetään uutta PVYHTASE2026-tilausvaltuutta yhteensä 2 000 milj. euroa, jonka ensimmäinen vuosiosuus vuonna 2029 on 250 milj. euroa.

F-35 monitoimihävittäjien hankintaan esitetään määrärahaa 1 354,6 milj. euroa. Määräraha sisältää monitoimihävittäjän hankinnan tilausvaltuusvuosiosuuden ja maksuohjelman mukaisen indeksimenon. Tilausvaltuuden vuosiosuus on 1 221 milj. euroa ja maksuohjelman mukaisten indeksimenojen osuus on 133,6 milj. euroa. Koska arvioiden mukaan vuodelta 2025 jää valuuttakurssitappioihin varattua rahoitusta käyttämättä ensi vuoden maksuihin, hallituksen

riihipäätöksen yhteydessä niihin ensi vuodelle varattu rahoitus poistettiin. Ennakollinen ostovoimakorjauksen rahoitus poistettiin, koska vuoden 2021 talousarviossa hyväksytyn rahoitusmallin mukainen ostovoiman korjaus on tuottanut enemmän kuin indeksikehitys on edellyttänyt. Määrärahantarvetta ostovoimantarkistukseen ja mahdollisesti valuuttakurssimenoihin tarkennetaan vuoden 2026 lisätalousarvioehdotuksissa. Vuoden 2026 rahoitukseen sisältyy maksimissaan 125 henkilötyövuoden palkat. F-35 -hankkeen vuoden 2026 läpiviennin painopisteenä on henkilöstön alkukoulutuksen läpivienti Yhdysvalloissa.

Sotilaallisen kriisinhallintaan esitetään PLM:n hallinnonalalle määrärahaa 66,105 milj. euroa ja ulkoasiainministeriön (UM) hallinnonalalle 53,080 milj. euroa. Vuoden 2026 talousarvioehdotuksen laadinnan suunnitteluperusteena käytetyt operaatioiden vahvuudet ovat seuraavat:

- Kosovon KFOR-operaatio,
- sotilastarkkailijaoperaatio (UNTSO),
- EUMAM (aik. EUTM) Mosambikin operaatio,
- Punaisenmeren operaatiot EU ASPIDES,
- Somalian koulutusoperaatio,
- Välimeren EUNAVFOR MED IRINI,
- EUMAM Ukraina -koulutusoperaatio,
- Libanonin UNIFIL-operaatio,
- NSATU-operaatio (NATO Security Assistance and Training for Ukraine) ja
- Irakin NMI-operaatio.

2. Laivue 2020 -hanke (tiivistelmä etenemisen ja rahoituksen osalta):

Hankkeen eteneminen:

- Laivue 2020 -hanke (LV2020) on rakentamisvaiheessa. Ensimmäisen laivan vesillelasku suoritettiin 21.5.2025. Toisen aluksen kölinlasku suoritettiin 8.5.2025 ja kolmannen aluksen tuotanto aloitettiin 26.8.2025.
- RMC:n tuotantoaikataulu on päivityksessä ja uusi tuotantoaikataulu julkaistaan joulukuussa 2025. Päivitetyt tuotantoaikataulun vaikutukset arvioidaan hankkeen toimenpitein.
- Voimassa olevan aikataulun mukaan tilatun laivueen viimeinen alus luovutettaisiin Merivoimille vuoden 2029 alussa.
- Hankkeen alkuperäisen aikataulun mukaan suorituskyky oli määrä saada täysimääräisenä käyttöön vuoden 2028 loppuun mennessä. Viivästyksistä huolimatta - voimassa olevan suunnitelman mukaan – tavoitteena on, että alukset ovat laivueena operatiivisessa käytössä vuonna 2029, mutta tämä edellyttää, että toimittajat täyttävät sopimusvelvoitteensa.

Rahoitus:

- Puolustusministeriö esitti hankkeen kustannusten noususta aiheutuvan lisämäärärahatarpeen vuoden 2022 kolmannessa lisätalousarvioehdotuksessa. Laivue 2020-hankkeelle myönnettiin osa esitetystä summasta (104 M€) LTA IV/2022:ssa. Näillä myönnettyillä lisävaroilla katettiin Saab Ab:n ja RMC Oy:n kanssa tehtyjen sopimusmuutosten välittömät kustannukset sekä varmistettiin nykykaluston käyttöikä Laivue 2020-hankkeen rakentamisen ajaksi. Myönnetty lisävarat eivät kuitenkaan riittäneet kattamaan kaikkia niitä ennakkoimattomia kustannuksia, jotka hankkeen etenemisen myötä ovat muodostuneet. Hankkeessa on toteutettu jatkuvaa rahoitussuunnittelua yhteistoiminnassa materiaaliprojektin kanssa. Kvartaaleittain on lisäksi järjestetty erillisiä rahoituksen koordinoitavuuksia, joissa lisärahoitustarvetta on analysoitu yhä tarkentuvien luvuin. Näiden analyysien perusteella vahvistettiin edelleen vuonna 2023, että hankkeen tilausvaltuus ei tule riittämään kaikkien kustannusten kattamiseksi. Tästä johtuen Strategisten hankkeiden ohjausryhmä (STRATHOHR) päätti 15.1.2024 kokouksessaan, että näitä kustannuksista katetaan ensivaiheessa menoajoitusmuutoksella. Edellä mainittu

menoajoitusmuutos toteutettiin LTA I/2024:ssa, jolloin myöhemmin käyttöön suunniteltuja varoja siirrettiin aiemmille vuosille. Kaikkiin myöhempisiin pakollisiin kustannuksiin ei tämän takia jäänyt riittäviä varoja tilausvaltuuden sisällä. Edellä mainittu menoajoitusmuutos ei muuttanut puolustushallinnon arvioita lisärahoitustarpeesta. Puolustusministeriö esitti lisärahoitusta LTAE II/25. Laivue 2020 -tilausvaltuuden enimmäismäärää lisättiin vuoden 2025 toisessa lisätalousarviossa 77,76 M€, mutta ei kuitenkaan koko alkuperäistä Puolustusministeriön esittämää lisärahoitussummaa.

- LTA IV/2022 myönnettiin 104 M€,
- LTA II/2025 myönnettiin tilausvaltuutta 77,76 M€.

Vuosi 2026:

- Lisävaltuutta ja –rahoitusta tullaan esittämään vuonna 2026 vuonna 2022 esitettyyn lisärahoitustarpeeseen asti. Lisärahoitustarve jaksottuu koko hankkeen rakentamisvaiheen ajalle, painottuen vuosiin 2026-2027. Nykyisellä rahoituksella kattamatta jää esimerkiksi:
 - Hankkeen edellyttämä kunnossapito vuosina 2028-2029
 - Vaihtolaitteiden hankinta
 - Harhamaaliheitinten hankinnan täydentäminen
 - Suurin osa sopimusriskien hallinnasta - Nykyisen riskiarvion (ml. toimittajayritysten tämänhetkinen viivetilanne) ja riskien hallintakeinojen perusteella, nähdään välttämättömäksi varautua viivetilanteen konkretisoitumiseen. Sopimuskohtaisten osaviiveiden hallinta ja erityisesti niiden uudelleensynkronisointi kokonaisuikataulun turvaamiseksi edellyttää arvion mukaan esitettyä taloudellista riskivarauman käytettävissä olemista. Kyseisen riskivarauman välitön käytössä oleminen sen tarpeen realisoituessa katsotaan erittäin keskeiseksi, jotta hankittava suorituskyky kyetään toimittamaan ajallaan Merivoimien käyttöön huomioiden kyky mahdollisten sopimusmuutosten nopeaan läpivientiin. Nämä seikat on huomioitu lisärahoitustarpeen määrää arvioitaessa.

3. Sotilastiedustelu;

(J) Suomen sotilastiedustelujärjestelmä on mitoitettu ja sitä kehitetään toimintaympäristön ja siinä tapahtuvien muutosten sekä uhkan vaatimalla tasolla. Sotilastiedustelun tehtävänä on analysoida toimintaympäristöä ja tukea valtion sekä Puolustusvoimien johdon päätöksentekoa. Osana liittokuntaa sotilastiedustelujärjestelmällä on tuettava myös liittokunnan poliittista ja sotilaallista päätöksentekoa. Tehtävät, muuttunut uhkaympäristö ja teknologian kehitys, muun muassa murrosteknologioiden osalta, haastaa sotilastiedustelun resurssit.

(J) Vuoden 2026 osalta sotilastiedustelu on resursoitu riittävällä tasolla, osin puolustusvoimien johdon uhka- ja tarveperusteisten sisäisten kohdennuspäätösten avulla. Lähitulevaisuudessa keskeisenä haasteena on henkilöstön riittävyys ja tarvittava osaamisen kehittäminen sekä ylläpito. Sotilastiedustelu nostaa esille myös hallitusohjelmassa kirjatun kyberturvallisuusstrategian toimeenpanon riittävän, vielä päättämättömän, resursoinnin valtionhallinnon eri toimijoiden vastualueiden mukaisesti. Sotilastiedustelulla on merkittävä rooli tässä kokonaisuudessa.